

یک سازمان، سه روایت؛ واکاوی کارنامه ستفا از نگاه رؤسای پیشین

در آستانه چهل و ششمین سالگرد تأسیس جهاد دانشگاهی به سراغ سه تن از روسای پیشین ستفا رفتیم: دکتر مرتضی پرهیزکار، دکتر محمدصادق بیجندی و سیدرضی آقاسیدی. تا از نگاه آنان ب ستفا را چنان که بوده و چنان که هست بنگریم. آنها اگر چه سه روایت از دوره‌های متفاوت مدیریتی و تجربه‌های خود نقل می‌کنند اما در یک نقطه به هم می‌رسند: ستفا نهادی مسئله‌محور است که مأموریت خود را در فاصله میان دانش و نیاز جامعه و در مسیر تبدیل ایده و فناوری به محصول، ثروت و اشتغال تعریف کرده است. این گفت‌وگوها، نگاهی است از درون به ستفا.

دکتر مرتضی پرهیزکار:

جهاد دانشگاهی پیش قراول در شناسایی چالش‌ها و رصد بحران‌هاست

دکتر مرتضی پرهیزکار در تبیین ریشه‌های فعالیت این سازمان، بر «پیش‌بینی و رصد دائم محیط» به عنوان یکی از مزیت‌های رقابتی و ماندگار جهاد دانشگاهی تأکید کرد و گفت: جهاد دانشگاهی در طول بیش از چهار دهه فعالیت خود، پیش از آنکه مسائل و چالش‌ها به مرحله بحران برسند، آن‌ها را شناسایی و برای حل و فصلشان چاره‌اندیشی کرده است.

وی در گفته‌های خود به اواخر دهه ۷۰ اشاره کرد، از سال‌هایی که پیش‌بینی می‌شد بیکاری در جامعه و به خصوص بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی چون بهمنی سرآزیر شود و بنیان‌های جامعه را در نوردد. افزایش جمعیتی که در سال‌های اول دهه شصت صورت گرفته بود، به شکل یک مشکل حاد در حال نمایان شدن بود. از این رو یافتن راهی برای حل آن می‌توانست گره‌گشا باشد، استفاده از شیوه‌های نوین جهت کارایی و ایجاد تعامل بین کارجویان و کارفرمایان مشکلی حاد بود و سازمان همیاری اشتغال فارغ‌التحصیلان براساس همین موضوع در جهاد پایه‌گذاری شد. در ادامه ایجاد این سازمان و فعالیت آن و تجربه‌های بیشتر موضوع، سازوکار تبدیل علم به فناوری و سپس به محصول و ثروت به عنوان راهکاری برای کارآفرینی در کشور نیز مورد توجه قرار گرفت و صاحب‌نظران بازارکار به این نتیجه رسیدند که اگر کارآفرینی مورد توجه قرار نگیرد در سال‌های بعد کشور با یک بحران شدید در حوزه بیکاری دانش‌آموختگان مواجه خواهد شد.

دکتر پرهیزکار تصریح کرد: بخشی از بحران بیکاری در آن دوران ناشی از ناکارآمدی نهادهای واسطه‌ای، بخشی مربوط به ضعف در بازار و صنعت و بخشی نیز ناشی از نقص‌های ساختاری در

اکوسیستم نوآوری کشور بود. در واقع، پیش‌بینی ما این بود که بدون یک رویکرد تجاری‌سازی جدی، علم تولید شده در دانشگاه‌ها قابلیت تبدیل شدن به ارزش اقتصادی را نخواهد داشت.

ما مسئولیت حل مسائل پیچیده و سخت را پذیرفتیم

دکتر پرهیزکار در ادامه با اشاره به نوع مواجهه ستفا با چالش‌های ملی، بیان کرد: این نهاد هیچ‌گاه صرفاً به دلیل جذابیت‌های ژورنالیستی یا بدیع بودن موضوعات وارد میدان نشده است؛ بلکه همواره به سراغ مسائلی رفته که بر سرنوشت کشور، اقتصاد و صنعت اثرات عمیق و بنیادین داشته‌اند.

وی افزود: تفاوت ماهوی ستفا با بسیاری از سازمان‌ها در این بوده است که آن‌ها معمولاً به دنبال مسائل ساده و زودبازده می‌رفتند، اما ستفا مسئولیت حل مسائل پیچیده و سخت را به صورت خودخواسته پذیرفت؛ مسائلی که عملاً روی زمین مانده بودند. او با اشاره به رویکرد اجرایی در آن سال‌ها گفت: جهاد دانشگاهی به جای هیاهوی رسانه‌ای یا استفاده شعاری از ظرفیت‌ها، به شکل جدی به دنبال ایجاد سازوکارهای ساختارمند بود. برای این منظور به صورت تخصصی وارد این عرصه شد. لذا برای پیشبرد این مأموریت، نیروهای انسانی متخصص جذب و تربیت شدند و حتی از ظرفیت نیروهای زبده‌ای که در سایر مجموعه‌ها حضور داشتند نیز استفاده شد.

سه‌گانه عملیاتی؛ از سیاست‌گذاری کلان تا میدان اجرا

دکتر پرهیزکار در بخش دیگری از این گفتگو، به ساختار کنونی فعالیت‌های ستفا اشاره کرد و گفت: اکنون ستفا تقریباً در هر سه سطح مورد نیاز برای تحقق اقتصاد دانش‌بنیان فعال است تا

زنجیره ارزش را کامل کند.

وی در تشریح سطح نخست (راهبردی) افزود: در سطح راهبردی، جهاد دانشگاهی با ارتباط با نهادهای بالادستی، وزارتخانه‌ها و قوای سه‌گانه، به سیاست‌گذاری کلان می‌پردازد. این مجموعه با ارائه بسته‌های سیاستی و طراحی طرح‌های کلان، در جهت تأثیرگذاری بر مصوبات، قوانین و جهت‌گیری‌های کشور حرکت می‌کند. او در تشریح سطح دوم (میانی) گفت: در سطح میانی، این سازمان توانسته برنامه‌های ملی، استانی و موضوعی را طراحی و اجرا کند. تمرکز بر حوزه‌های پیشران نظیر صنعت پتروشیمی، داروسازی و صنایع راهبردی، نمونه‌ای از این رویکرد است که نشان می‌دهد ستفا تنها به فعالیت‌های عمومی بسنده نکرده، بلکه به صورت هدفمند وارد حوزه‌های تخصصی و اولویت‌دار کشور شده است. دکتر پرهیزکار در تبیین سطح سوم (خرد و عملیاتی) تصریح کرد: در سطح عملیاتی نیز این مجموعه با اتکا به پارک‌های علم و فناوری، مراکز رشد، مراکز نوآوری و شتاب‌دهنده‌ها، به عنوان یکی از بزرگترین اکوسیستم‌های پشتیبان فناوری و کارآفرینی در کشور ایفای نقش می‌کند. حضور در این سطح به معنای آن است که ستفا نه تنها در اتاق‌های فکر، بلکه در میدان عمل نیز دوشادوش فناوران و کارآفرینان حضور فعال دارد.

دستاور ماندگار؛

نهادینه‌سازی فهم تجاری‌سازی

دکتر پرهیزکار در پایان، با تأکید بر ظرفیت بازطراحی و یادگیری این سازمان، گفت: سازمان بارها در نام، محتوا و فرایندها متحول شده است تا بتواند خود را با نیازهای روز کشور منطبق کند و برای حل مشکلات چاره‌اندیشی کرده و نیرو تربیت کند تا مسیر گذار از تولید علم به تولید ثروت و اشتغال را به یک فرآیند عملیاتی، علمی و تکرارپذیر تبدیل نماید.